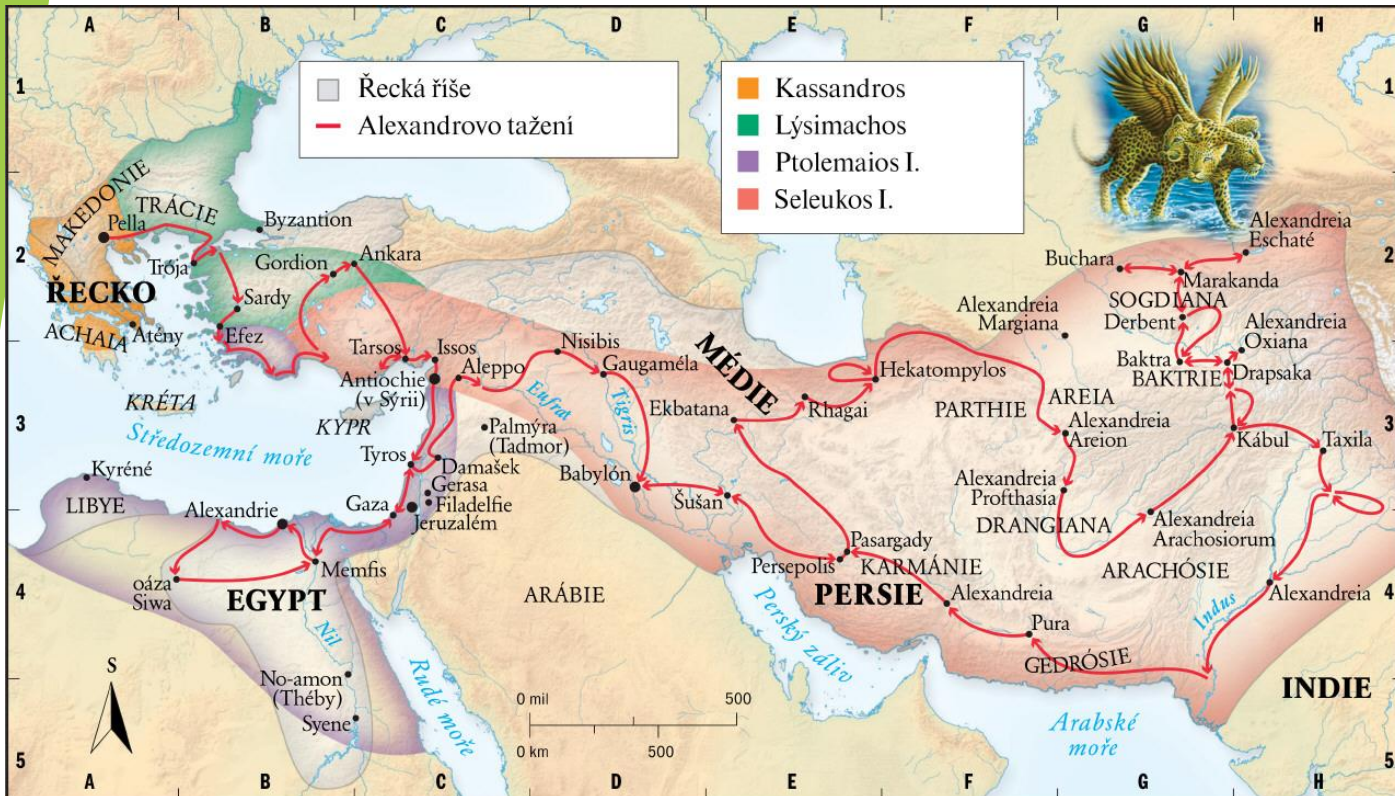

Alexandr Veliký

Alexandr, král Makedonie, se narodil v roce 356 př. n. l. v Pella, hlavním městě Makedonie. V roce 336 př. n. l. nastoupil Alexandr na trůn po svém otci, který podmanil řecké městské státy. Po jeho vzoru se Alexandr rozhodl k tažení na východ proti obrovité perské říši Achaimenovců.

Perská říše byla v polovině 4. století př. n. l. největší mocností světa, zahrnující dnešní Írán, Mezopotámii, Anatolii, Egypt a mnohé jiné země. V době, kdy Alexandr vstoupil na půdu Asie, vládl této říši Dareios III.

Tažení proti perské říši

Během jedenácti let nepřetržitých vojenských kampaní Alexandr postupně dobyl Anatolii, Sýrii, Fénicii, Judeu, Egypt, Mezopotámii, Írán a střední Asii. Teprve ve vzdálené Indii byl vlastními vojáky donucen upustit od svého úmyslu dosáhnout velkého vnějšího moře.

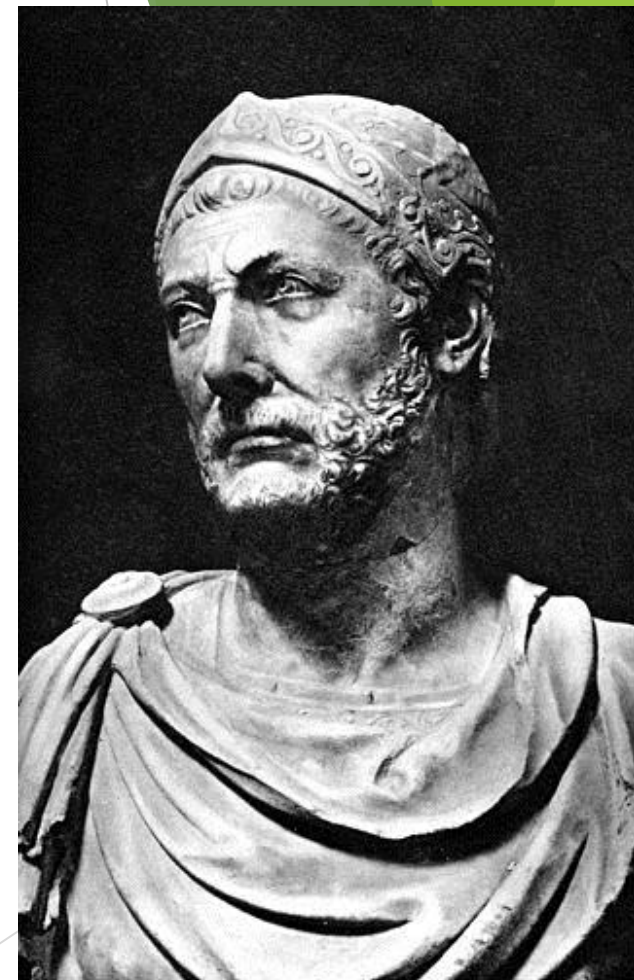

Alexandr
přesekává gordický
uzel

Během své cesty musel se svým vojskem překonat řadu řek a horských masivů, mezi kterými byly anatolské hory či pohoří Hindúkúš, kde se jeho vojsko pohybovalo ve výšce 4000m n. m. Po návratu do Babylonu se chystal k dalším výbojům na Arabský poloostrov, odkud chtěl vést své muže na západ. Těmto smělym plánům však zabránil jeho předčasný skon v Babylonu v roce 323 př. n. l.

Hannibal Barkas

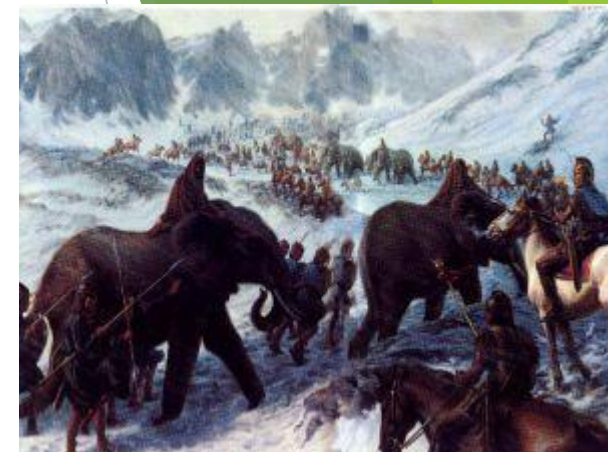
(247 př. n. l. v Kartágu - 183 př. n. l. v Bithýnii) byl kartáginský generál, stratég a taktik, později také politik, který je všeobecně považován za jednoho z nejznamenitějších vojevůdců světových dějin. Žil v období převratných změn ve středomořském světě, během nichž získali Římané převahu nad takovými mocnostmi, jakými byly Kartágo, Makedonie, Syrakusy a seleukovská říše. Jedním z jeho nejslavnějších činů byl pochod jeho armády (včetně válečných slonů) z Ibérie, přes Pyreneje, jižní Galii a Alpy až na sever Apeninského poloostrova v době na počátku druhé punské války. Po vpádu na Apeninský poloostrov rozdrtil několik římských armád v sérii bitev. Na stranu Hannibala poté přešlo druhé největší italské město, Capua, spolu s většinou jižní Itálie. Přímého útoku na udatně bráněný Řím se však neodvážil, patrně kvůli chybějícím obléhacím strojům a nedostatečnému zásobování.

Hannibal. (Neapel, National-Museum.)

Tažení k Alpám

Na jaře roku 218 př. n. l. Hannibal vyrazil z Nového Kartága v doprovodu mocného vojska (asi 100 000 mužů) směrem na sever. Během tažení část svých vojáků poslal bránit Hispánii, část vyslal do Kartaga a část zanechal v Galii. Poté již disponoval armádou čítající asi 40 000 pěšáků a 10 000 jezdců, spolu se 37 válečnými slony.

V jižní Galii Hannibal upustil od dobývání Římu nakloněné, řecké kolonie *Massalie*. Bez povšimnutí obešel i proti němu vyslané vojsko konzula Publia Cornelia Scipiona, který zanechal pronásledování Hannibala po jeho překvapivém přechodu přes řeku Rhône. Scipio zatím odplul i s římským vojskem do Předalpské Galie (dnešní severní Itálie), kde hodlal zničit zbytky kartáginského vojska, neboť nevěřil, že by se Hannibalovi mohlo podařit přejít Alpy s tak mocným vojskem a s těžkopádnými slony.

Přechod Alp

Trasa Hannibalova postupu přes Alpy zůstává dosud nevyřešenou záhadou. Většina moderních teorií předpokládá, že Hannibal postupoval údolím řeky Drôme a průsmykem Col de Montgenevre, případně že se vydal o něco severnější cestou podél řeky Isery a průsmykem Col du Mont Cenis.

Kromě extrémních klimatických podmínek se museli Kartáginci v Alpách vypořádat také s odporem keltských Allobrogů, kteří obsadili důležité horské průsmyky a zasypávali kartáginskou kolonu kameny, oštěpy a šípy. Po patnácti nekonečných dnech sestoupili Kartáginci koncem listopadu 218 př. n. l. poblíž dnešního Turína do údolí řeky Pádu.

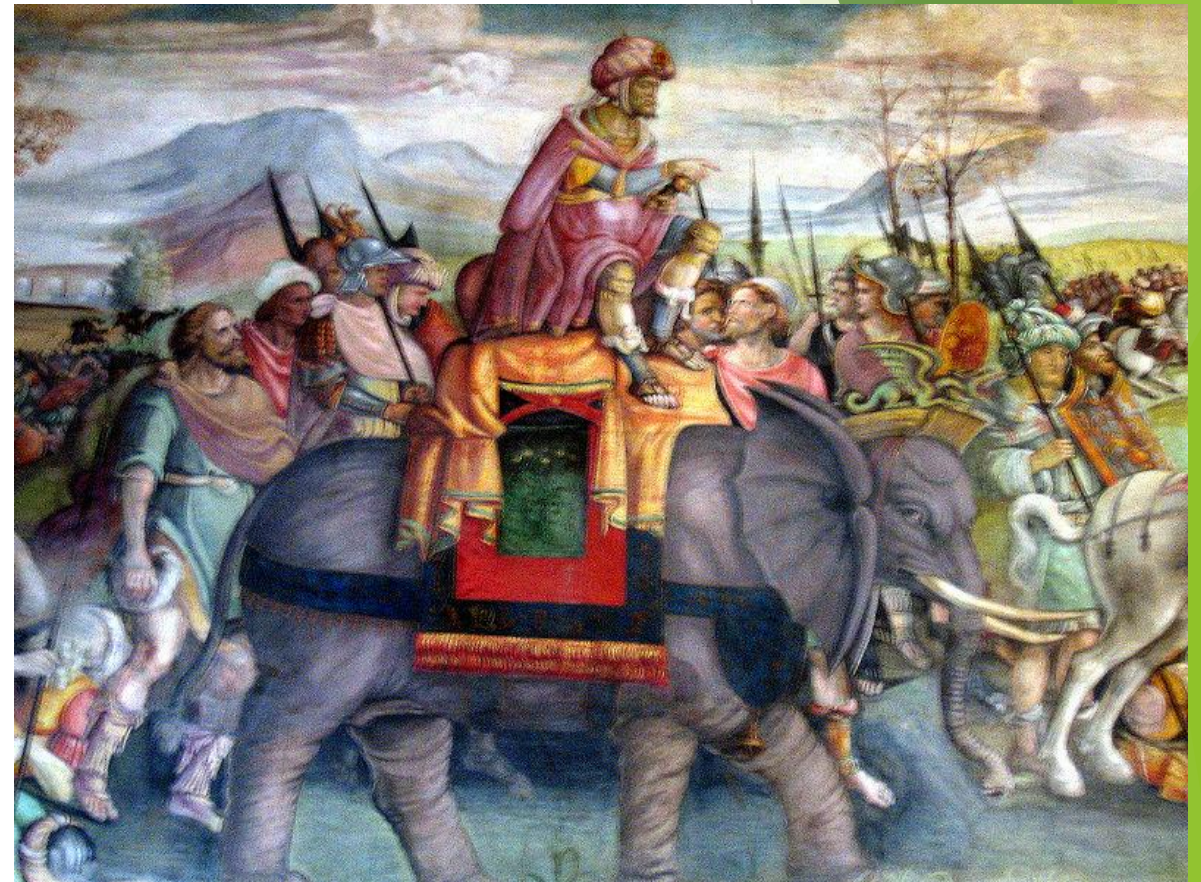

Po přechodu Alp

Hannibalův legendární přechod Alp si však vyžádal strašlivé ztráty v řadách jeho vojska. V důsledku lavin, hladu, mrazu, pádů do horských roklí, bojů s Kelty či jiných nesnází zemřelo při tomto podniku více než 20 000 mužů. Hannibal velel nyní 26 000 vojákům

Dalších více než deset let pokračoval ve válce v Itálii, přičemž neprohrál jediné větší střetnutí, nicméně nebyl schopen dosáhnout vítězného završení konfliktu.

Římské legie se zatím vzpamatovaly z utrpěných porážek a jejich vylovení v severní Africe přimělo Hannibala k návratu do Kartága. Jelikož mu později hrozilo, že bude zajat Římany, spáchal, již ve vyhnanství, sebevraždu.

Počátky lezení v Alpách

Ve 2. pol. 18. století zdolalo několik jednotlivců pár 2 - 3 tisícových vrcholů, což ovšem žádný mimořádný ohlas nevyvolalo.

Mt. Blanc (4810m) však neustále podněcoval tehdejší zájemce k tomu, aby začali hledat cestu na jeho vrchol. Na jeho dobytí byla dokonce vypsána odměna.

Právě zde se začaly psát nové dějiny horolezectví. Na vrchol poprvé vystoupili Francouzi Jacques Balmat a Michel Paccard, a to dne 8. srpna 1786.

Jacques BALMAT, dit Mont-Blanc
le premier ascensionniste du Géant des Alpes

7.
Il dottor Michel Paccard,
compagno di Balmat nella prima ascensione
del Monte Bianco.

Počátky lezení v Alpách

Zpráva o prvním výstupu na Mt. Blanc aktivizovala vědce a obdivovatele přírody. Výstupy na další vrcholy se tak staly předmětem soutěže.

Za další velký horolezecký čin je považováno dobytí Grossglockneru (3798m) v roce 1800. O čtyři roky později byla zdolána také nejvyšší hora Rakouska-Uherska - Ortler (3905m). Zatímco ve Východních Alpách se pokračovalo ve zdolávání významných i méně významných vrcholů, v Západních přibrzdily tyto činy válečné nepokoje na konci 18. století.

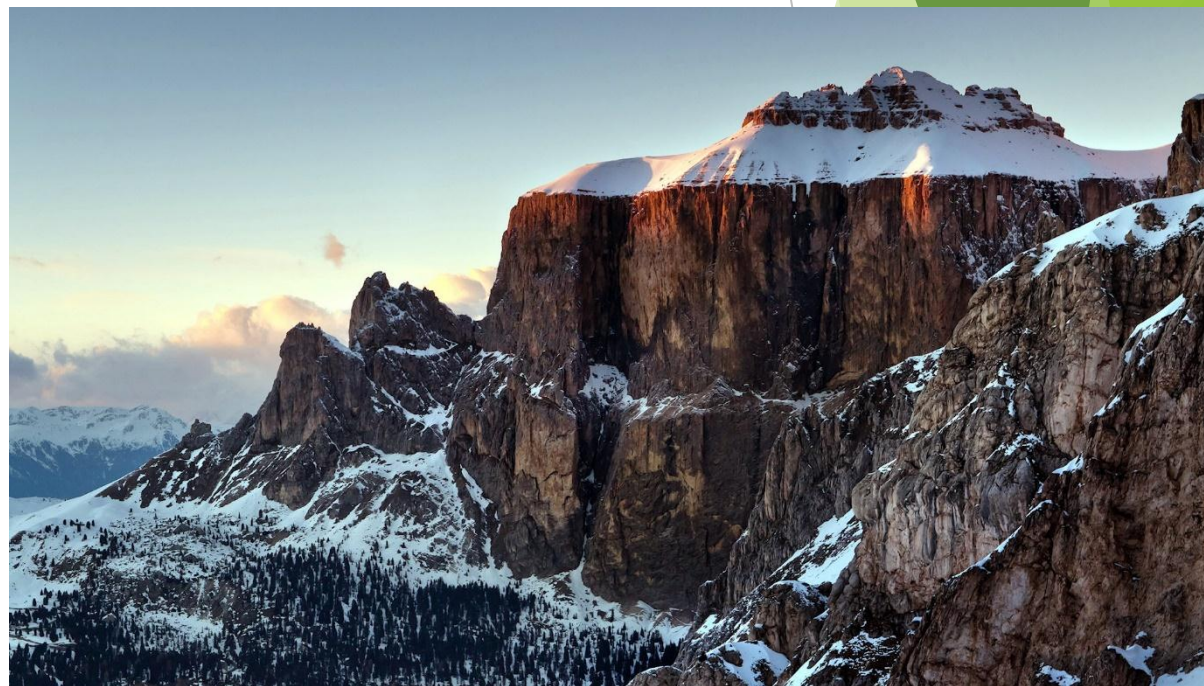

Lezení v Dolomitech

Jako významnou součást Alp nelze opomenout italské Dolomity, které jsou považovány za ráj horolezců. Pohoří nemá jednolitý hřeben, skládá se z mnoha menších, často velmi rozličných horských skupin. Oblast charakterizují typické dolomitické prvky jako stolový povrch některých masivů, srázné stěny, věžovité vrcholy, rozeklané skalní hřebeny a takřka bizarní tvary některých štítů. Na území Dolomit jsou snad všechny typy horské krajiny - od horských luk po skalní masivy s ledovci.

Horolezecky významné jsou severní stěny skupiny Tre Cime/Drei Zinnen, jižní stěna Marmolady, velmi populární je skupina Sella (obr.), Tofana a řada dalších.

Lezení v Západních Alpách

Teprve později byly zdolány švýcarské vrcholy Jungfrau (1811 - 4158m), Finsteraarhorn (1829 - 4272m) či Signalkuppe (4554m) z masivu Monte Rossa (1842). Postupně byly dobyty všechny čtyřtisícovky v Alpách, až zbyla poslední - Matterhorn (4478m).

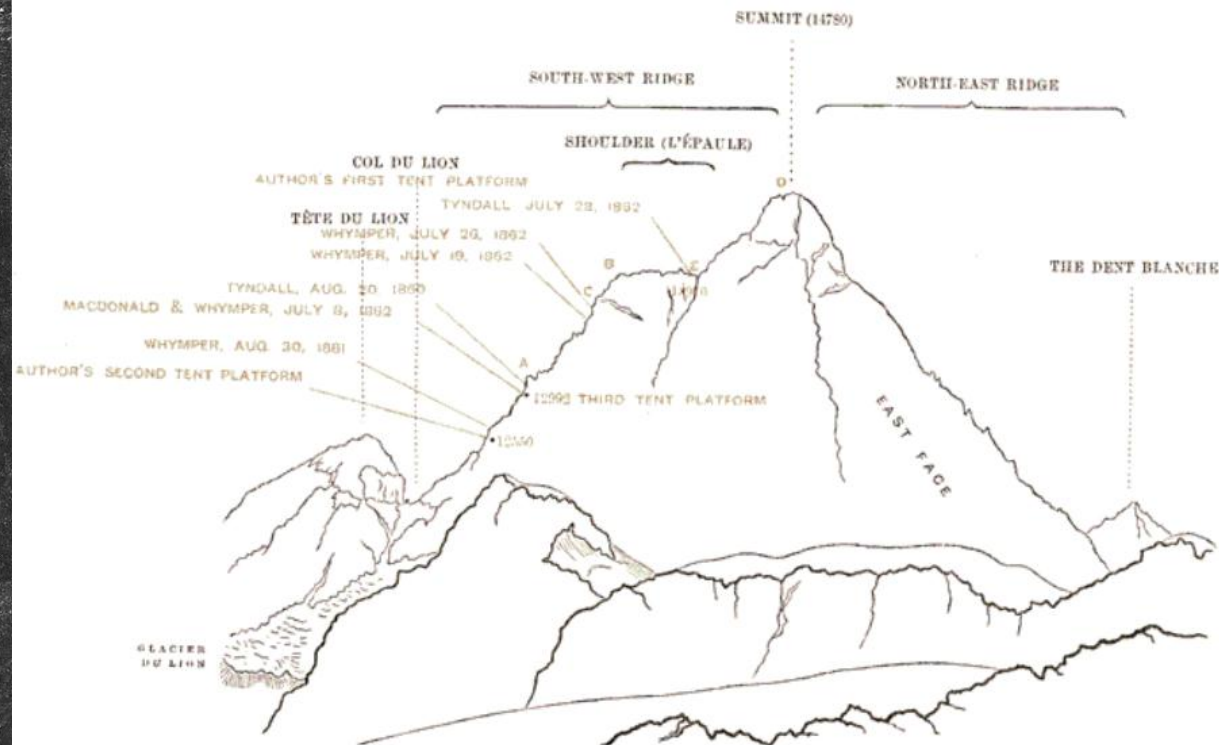
Výstup na něj byl dlouho považován za nemožný. První pokus podnikl roku 1857 breuilský lovec Jean Antoine Carrel se dvěma druhy. Dostali se pouze na Tete du Lion, ale vytyčili cestu Lvím hřebenem, kterou se pokoušela o prvovýstup většina dalších výprav.

Pokusy o zdolání Matterhornu

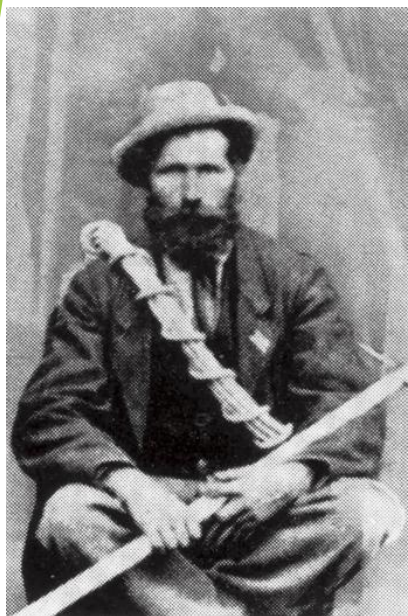
V roce 1861 se o horu začali zajímat také horolezci. O výstup se nezávisle na sobě pokoušeli Angličané Edward Whymper a profesor John Tyndall. Nejvýše se ale toho roku dostal Carrel (cca 4000m), který na tom místě vytesal do skály svoje iniciály.

V roce 1862 se z této sestavy podařilo nejvýše dostat Tyndallovi (Pic Tyndall, 4241 m). Whymper dosáhl přibližně 4150m a při sestupu vytesal svoje iniciály metr nad Carrelovy.

Zdolání Matterhornu

Roku 1863 se Carrel s Whymperem spojili, výstup museli vzdát kvůli sněhové bouři. V létě 1865 přijel Whymper opět do Breuilu. S Carrelem se pohádal a jiného vůdce ve vesnici nesehnal. Proto se rozhodl zkusit vystoupit hřebenem Hörnli dřív, než ho Carrel předejde, a odešel přes Theodulské sedlo do Zermattu. Zde ho čekaly další špatné zprávy. Zjistil, že se na výstup připravují další dvě výpravy. Nakonec se však všichni spojili a 13. července stanulo všech sedm jako první na vrcholu Matterhornu po výstupu hřebenem Hörnli.

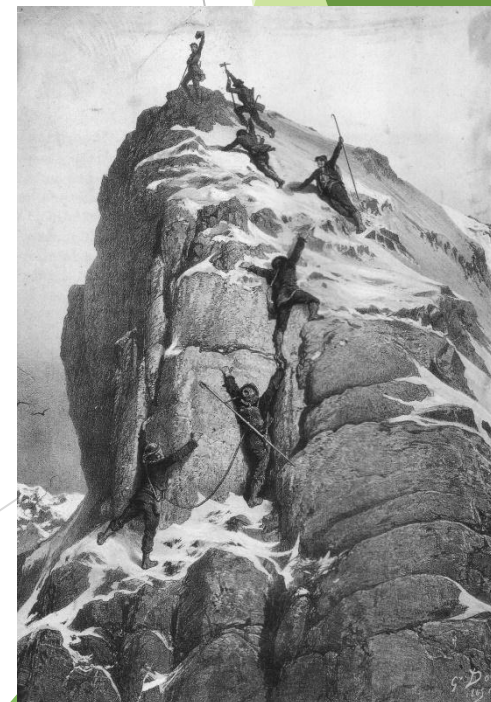

O tři dny později vystoupili na vrchol Lvím hřebenem Carrel a B. Bich a vztyčili zde italskou vlajku.

Jean Antoine Carrel

Edward Whymper

Slavné stěny v Alpách

Kromě Matterhornu jsou v Alpách také jiné velké a náročné hory či stěny. Mezi ty nejznámější patří Cima Grande di Lavaredo (vlevo), Pizzo Badile, Grandes Jorasses (uprostřed), Petit Dru (vpravo) a severní stěna Eigeru.

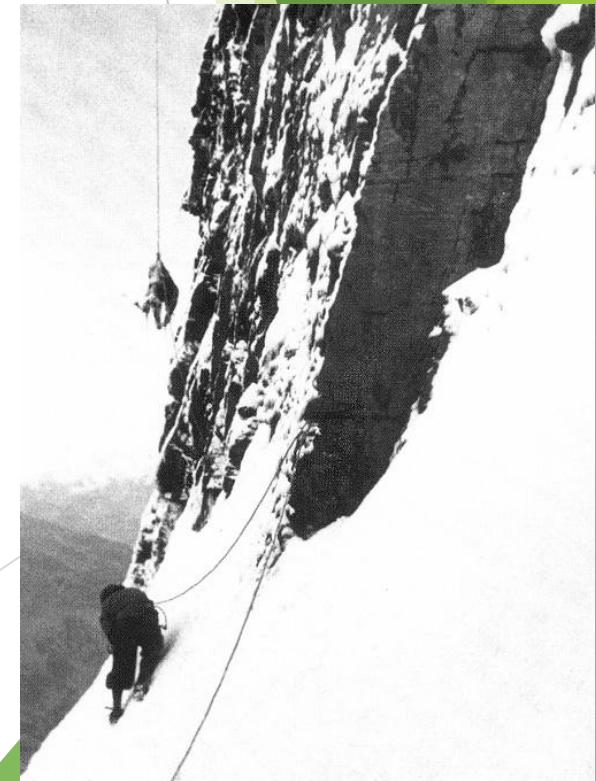

Poslední jmenovaná je s převýšením více než 1800 m jednou z nejvyšších evropských stěn a díky obtížnosti i výzvou pro všechny zkušené horolezce. Poprvé byla stěna prostoupena 24. července 1938 rakousko-německou horolezeckou skupinou ve složení Anderl Heckmair, Ludwig Vörg, Heinrich Harrer a Fritz Kasperek.

Severní stěna Eigeru

Vzhledem k velkému tzv. „objektivnímu nebezpečí“ (padající kamení, led a sníh, špatné počasí) a vysokému počtu obětí, bývá její název z původního německého *Nordwand* (severní stěna) komolen na *Mordwand* (vražedná stěna). První pokus o zdolání byl učiněn v roce 1935. Několik dní trvající pokus však skončil tragicky, stejně smutně skončilo i několik následujících pokusů.

Nejdramatičtější a nejtragičtějším byl pokus o výstup v roce 1936. Postupně zahynuli všichni čtyři horolezci. Poslední živý, Toni Kurz zůstal viset na laně pod převisem - strávil zde noc a druhý den se jej pokusili zachránit místní horští vůdci, kterým zemřel přímo před očima na následky celkového vyčerpání a podchlazení.

Vývoj horolezeckých technik

Historie různých lezeckých a horolezeckých technik sahá tak daleko do minulosti, jako první činnost člověka v horách. První cesty do hor sice byly motivovány zcela mimosportovními zájmy, ovšem techniky postupu, které umožnily první výpravy do hor, se vyvíjely už tehdy. Počátky vývoje specializovaných lezeckých technik v současném slova smyslu lze minimálně v Evropě datovat do 16. století, kdy se zejména v Alpách začal rozmáhat lov kamzíků nebo sběr minerálů ke klenotnickým účelům. Většina lovců nebo hledačů minerálů se rekrutovala z obyvatel podhorských vesnic a postupně se stávali vyhledávanými horskými vůdci. První metodickou příručkou pro horolezce té doby bylo pojednání J. Simlera z Curychu „O těžkostech cestování v Alpách“.

Josias Simler

Počátky sportovního lezení

Výstupové techniky byly v té době jednoduché a zcela účelové. Kde nestačily ruce a nohy, pomohl žebřík, kláda či dřevěná tyč. Hlavními aktéry těchto jednoduchých postupů byli místní horalé, pro které se provázení návštěvníků hor stávalo vítanou příležitostí k vedlejšímu výdělku, a později v některých případech i hlavním zdrojem obživy. Jména většiny průkopníků lezeckých technik té doby historie nezná, přestože právě oni měli hlavní podíl nejen na definitivním poznání velehor, ale i na vzniku horolezectví jako takového.

Teprve 19. století do hor přineslo ambice čistě sportovní. Po zdolání většiny vrcholů ve známých a dostupných velehorách zůstaly v Evropě nedobyty pouze nejtěžší štíty a po nich už následovalo jen hledání nových obtížnějších cest na vrcholy už dosažené. Nastalo období vzniku horolezeckého sportu. V jeho dalším vývoji sehrály značnou roli vznikající profesní sdružení horských vůdců a první horolezecké spolky. Sportovní cíle té doby ležely především v Alpách, a Alpy si bez výjimky všechny první spolky daly i do názvu. Tak se také zrodil termín „alpinismus“, kterým je označována horolezecká činnost navzdory určité nepřesnosti dodnes.

Vývoj horolezeckých technik

Technika lezení se vyvíjela v závislosti na stoupající obtížnosti výstupů a na technickém pokroku. Dějiny horolezectví jsou tvořeny jmény velkých osobností a jejich odvážných prvovýstupů, které často posouvaly celý sport kvalitativně dál. Takovými okamžiky byly například rok 1865, kdy se odehrál dramatický prvovýstup na Metternhorn uskutečněný E. Whymperem a M. Crozem. V roce 1878 po úspěšném průstupu C. Denta severní stěnou na Grand Dru začala éra velkých stěn, která vyvrcholila v roce 1938 prvovýstupem severní stěnou Eigeru, který uskutečnili A. Heckmair, L. Vörg, F. Kasperek a H. Harrer. Současně se ve 20. a 30. letech 20. století pozvolna hlavní horolezecký nápor přesunul do světových velehor. Tento vývoj pozdržela 2. světová válka, ale brzy po jejím skončení v roce 1950 poprvé vystoupili lidé na osmitisícový vrchol. Jednalo se horolezce M. Herzoga a L. Lachenala a jejich prvovýstup na Annapúrnu v Nepálu.

O. Herzog a H. Fiechtl

Vývoj horolezeckých technik

Tento rozmach horolezeckého sportu by ovšem nebyl možný bez technického pokroku a vývoje samotných technik lezení a jištění. V této oblasti vynikli z lezců především tři „zlepšovatelé“ žijící na přelomu 19. a 20. století. Byli to Hans Fiechtl, Otto Herzog a Hans Dülfer. Herzog pro horolezecké účely poprvé použil, a později zdokonalil hasičskou karabinu a rozvinul techniku jištění s jejím použitím v zajišťovacím řetězci. Po Fiechtlovi, který jako jeden z prvních použil zatloukanou skobu, se dodnes klasická plochá skoba nazývá „fichtle“. Největší osobností s nejširším záběrem však byl pravděpodobně Dülfer, po kterém zůstala řada lezeckých technik, zejména lezení ve spárách, kyvadlový traverz, slaňovací techniky i využívání tahů lana v postupu, tedy vesměs techniky dodnes užívané. Rovněž zdokonalil techniky Herzogovy a Fiechtlovy, kterým vděčíme za otevření neobyčejně širokých možností.

Hans Dülfer

Vývoj horolezeckých technik

Nástup těchto na svou dobu obrovských technologických možností měl výrazný vliv na další směřování horolezectví. Do té doby byly nevýznamnější výstupy lezeny volně, a přední osobnosti horolezectví tento styl lezení silně propagovaly. V průběhu první poloviny 20. století se díky novým technologickým pomůckám otevřely možnosti, jak posunout výkonnost výše. Začátek této éry spadá do 30. let 20. století, a vyvrcholení nastalo v 60. až 70. letech téhož století. Nastala doba technického lezení, které se stalo dominantním stylem významných výstupů. Při technickém lezení horolezec bohatě využívá rozličných pomůcek, které mu pomáhají udržet se na skále a postupovat vzhůru. Díky tomu horolezci vstoupili do i těch nejnepřístupnějších skalních stěn, a podnikali výstupy cestami, které dříve byly nemyslitelné. Krize nastala v 70. letech 20. století. Do technického lezení pronikly metody nýtování, tedy osazování skob do vyvrtaných otvorů. Brzy bylo poznáno, že při nasazení maximálního množství technických pomůcek je možno slézt každou stěnu, a člověk vždy uspěje. Zaručený úspěch je hřebík do rakve každého sportu. Pomalu se začal vytrácet obdiv k těm, kteří takový výstup absolvovali.

Horolezecké vybavení

Jednoduché lano se testuje závažím 80 kg a musí vydržet 5 normovaných pádů za sebou. Rázová síla při prvním pádu nesmí být větší jak 1200 daN (1 kN = 100 daN ~ 100 kg). Normovaný pád - Délka lana je 2,7 m, z čehož se 0,3 m nachází před karabinou o průměru 10 mm, která pád zadrží. Závaží je spuštěno z výšky 2,3 m nad karabinou, a padá 4,7 m dolů. Zastaví se tedy 2,4 m (+ nějaké protažení lana) pod karabinou.

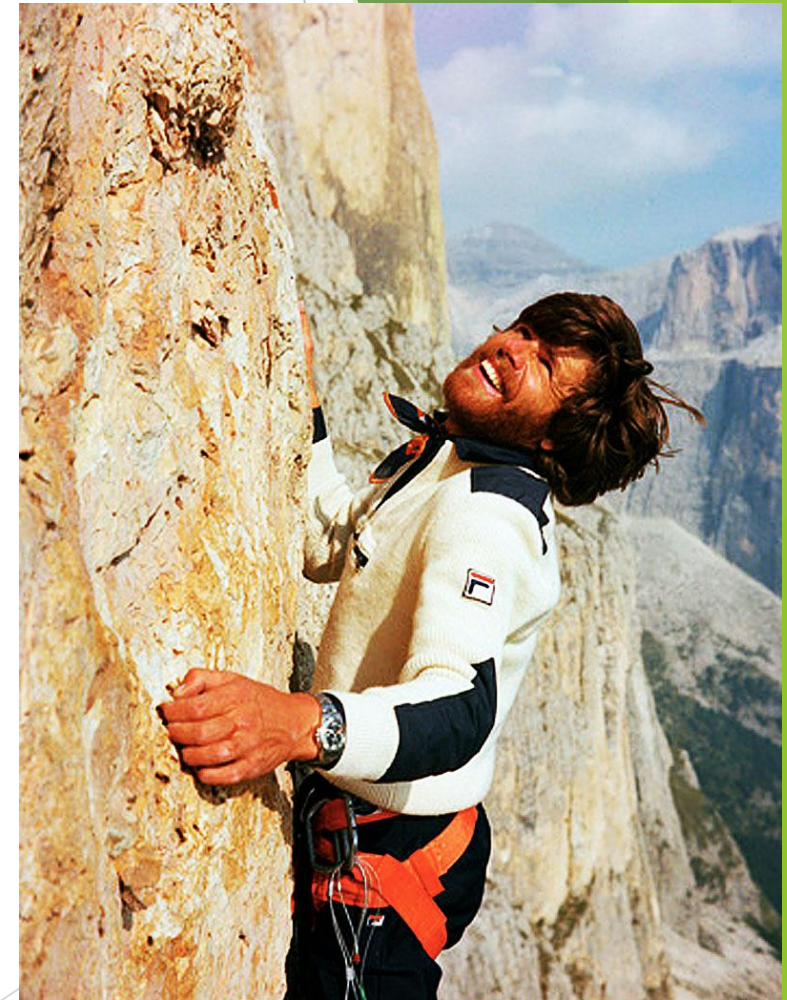
Návrat k volnému lezení

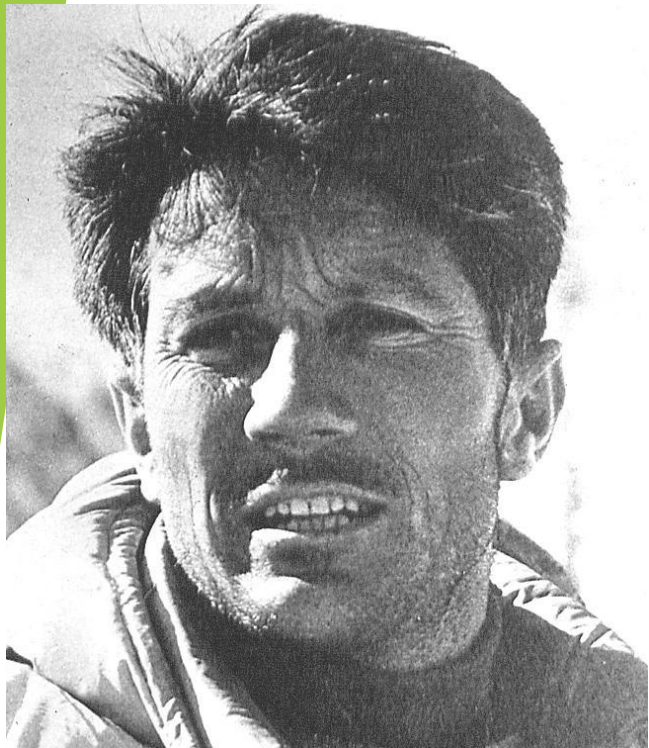
Nová generace horolezců logicky hledala ztracenou nit vývoje tam, kde byla přerušena technickým lezením. Ideálem se stávaly těžké výstupy s omezováním technických prostředků. Byl to návrat k volnému lezení. Jedním z prvních proroků nových myšlenek aplikovaných v horách byl Reinhold Messner. Jako jeden z prvních pochopil, že je sice s nasazením veškeré dosavadní techniky možné dobýt každou stěnu či horu, ovšem horolezectví tím ztrácí sportovního ducha. Sportovní horolezectví podle něj začíná tam, kde si horolezec sám stanoví pravidla, aby obtíže překonával vlastní silou, obratností a vůlí. Odvrhl vše přebytečné a definoval zásady „alpského stylu“ který vzápětí přenesl i do největších světových velehor.

Reinhold Messner

První horolezec, který zdolal všech 14 osmitisícovek, jako první zdolal Mount Everest bez použití kyslíkového přístroje a jako první provedl na Mount Everest kompletní sólový výstup bez lan. Přitom hned první Messnerův výstup na osmitisícovku - Nanga Parbat (8125 m) v červnu 1970 - skončil tragicky. Podařilo se mu sice spolu se svým bratrem Güntherem vystoupat na vrchol Rupálskou stěnou, což dosud nikdo nedokázal, na cestě zpět však vyčerpaný Günther zahynul v lavině a sám Reinhold byl na pokraji smrti. Měl takové omrzliny, že mu lékaři museli amputovat šest prstů na nohou. Kromě výstupů na vrcholy je známý i svými pěšími výpravami - prošel napříč Antarktidou, Grónskem a pouštěmi Taklamakan a Gobi. Neúspěšně se pokoušel přejít Arktidu ze Sibiře do Kanady.

Walter Bonnati

Walter Bonnati (1930-2011) byl italský horolezec a průkopník skalního, kombinovaného, zimního a sólového lezení a skialpinismu. V 18 letech přešel severní stěnu Grandes Jorasses. Další z jeho výkonů byl prvovýstup východní stěnou na známou skalní jehlu Grand Capucin, 1. zimní výstup Cassinovou cestou na Cimu Ovest, sólový prvovýstup na Petit Dru - Bonattiho pilíř, první zimní sólový výstup na Matterhorn severní stěnou, prvovýstup na Gasherbrum IV (7925m). Rovněž se stal účastníkem italské expedice na K2, která poprvé dobyla tento vrchol.

Kromě toho podnikl šedesátidenní skialpinistický přechod Alp od Mt. Caninu (Julské Alpy) po Přímořské Alpy dlouhý 1795 kilometrů.

Roku 1965 Obdržel mimo jiné ocenění *Legion d'Honneur* za záchranu dvou spolulezců při nehodě v Alpách. Roku 2009 se stal prvním horolezcem, který obdržel cenu Piolet d'Or za celoživotní přínos horolezectví.)